

DE BOUWFASES VAN HET HOF TEN BROECKE

Eerste bouwfase - hoeve en eerste kasteeldomein

Het Schildehof is omstreeks de 12e eeuw ontstaan vanuit Hof ten Broecke, wat sterk verwijst naar de toenmalige moerassige omgeving van het Schijn.

In de zestiende eeuw werd het kasteel naast een verdedigingstoren gebouwd op grondvesten in een waterpartij of vijver die waarschijnlijk zijn ontstaan uit defensief oogpunt. Het kasteel kwam in 1545 in handen van Willem van de Werve (°1504 - † 1550).

Toen Karel van de Werve (°1627 - † 1696) in 1681 eigenaar werd zag het er grotendeels uit zoals op de hieronder afgebeelde gravure die een kasteel toont met een vierkantvormige verdedigingstoren die los stond van het kasteel. Die toren was waarschijnlijk het oudste deel van het kasteel. Een overdekt bruggetje verbond de toren met de gelijkvloerse verdieping van het kasteel. Ook op de zolderverdieping was er een verbinding.

Gravure Castellum de Schilde, 1678 door Jacques Le Roy

Rond 1720 werden een plattegrond en zijaanzichten van de bestaande toestand van het kasteel opgemaakt. In deze periode was er een renaissancetuin aangelegd met compartimenten gescheiden door een geometrisch grachten- en drevenstelsel. Het domein bestond uit een bos en werkgrond. Voor het kasteel lag de 'base cour' met links en rechts van het toegangspad een schuur en huis van de hovenier. Het kasteel zelf was gelegen in het canal (rechtlijnige vijver) en verbonden met het Schijn.

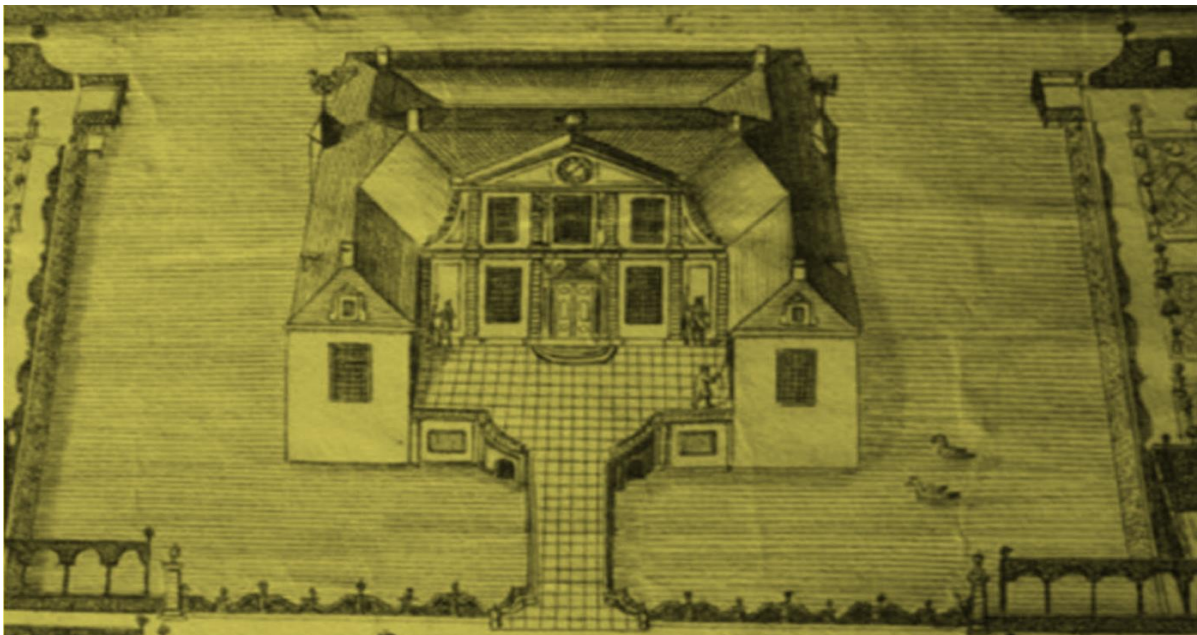
Voorgevel kasteel rond 1720 (RAA)

Tweede bouwfase – klassiek park in Franse stijl – Joanna de Pret

Rond 1725 gaf barones Joanna de Pret (°1684 - † 1764) aan architect Van Bourscheit de opdracht om het kasteel in twee fases te verbouwen. De eerste werken aan het kasteel werden uitgevoerd tussen 1726 en 1733 en waren onder andere gericht op een nieuwe gevel. Tussen 1755 en 1758 werd het kasteel opnieuw verbouwd. Dit uitzicht bleef behouden tot 1870.

Het domein werd in deze periode helemaal aangelegd als een baroktuin naar de toenmalige Franse mode. De begrenzingen werden doorbroken en doorkijken werden gerealiseerd. Nieuwe paden, kanalen en bomenrijen benadrukten doorkijken en suggereerden een dieptewerking, die op het einde bekroond werd met terrassen, fonteinen en watervallen. De grachten kregen een esthetisch en functioneel doel, zoals water leveren voor de boomgaarden. Het domein en de 'canal' werden heel symmetrisch aangelegd, naar het voorbeeld van het grand canal in Versailles.

Rond 1738 werd het kasteeldomein zowel in de richting van het Schijn als in de richting van de Turnhoutsebaan vergroot. In 1750-1751 werd de Bellevuedreef als verbinding tussen het kasteel en de steenweg aangelegd.

Kasteel Schildehof rond 1749, gravure van P.B. Borittats (RAA)

Bij een tweede bouwfase tussen 1755-1758 werd een tweede bouwlaag op het kasteel gebouwd. De twee zijvleugels werden afgebroken om één volledige, symmetrische gevel op te bouwen. Hierdoor moesten ook het interieur, ruimteconcept en circulatie van het kasteel aangepast worden.

Foto uit 1870 van het kasteel zoals het er uitzag na de verbouwingen 1755-1758.

Derde bouwfase – omvorming tot Engels park – Philippe van de Werve

Na de dood van Joanna de Pret werd het kasteeldomein overgeërfd door haar achterneef, Philippe van de Werve (°1748 - † 1834). Philippe liet het kasteel vermoedelijk ongewijzigd. Hij liet wel de tuin heraanleggen, en was de opdrachtgever voor enkele bouwwerken op het domein zoals de tempel van Venus, de Pijlenbrug, de Oranjerie en de Schaapskooi.

De baroktuin werd omgevormd tot een Engelse landschapstuin. De geometrische aspecten verdwenen ten voordele van een meer romantische invulling van de tuin. Het grand canal werd omgevormd tot een grote vijver met vertakkingen.

Wanneer Philippe stierf kwam het domein in handen van zijn zoon Jacques (°1793 - † 1845). Die overleefde zijn vader echter maar elf jaar en heeft geen aanpassingen laten uitvoeren.

Vierde bouwfase – eclectisch kasteel - Henri van de Werve

Baron Henri Van de Werve (1844-1924), burgemeester van Schilde van 1871 tot 1924, startte in 1872 met de ontwerpen voor grote verbouwingen aan het kasteel. Hij nam contact op met de Parijse architect Henri Parent om hem advies te vragen over de bouw van het kasteel, en nam hem al snel aan als architect voor het gebouw. Parent ontwierp een eclectisch kasteel, waarbij het bestaande 18e-eeuwse kasteel met vier hoektorens en dakversieringen werd uitgebreid.

De werken hebben minstens geduurd tot in 1892, maar het kasteel werd nooit volledig afgewerkt.

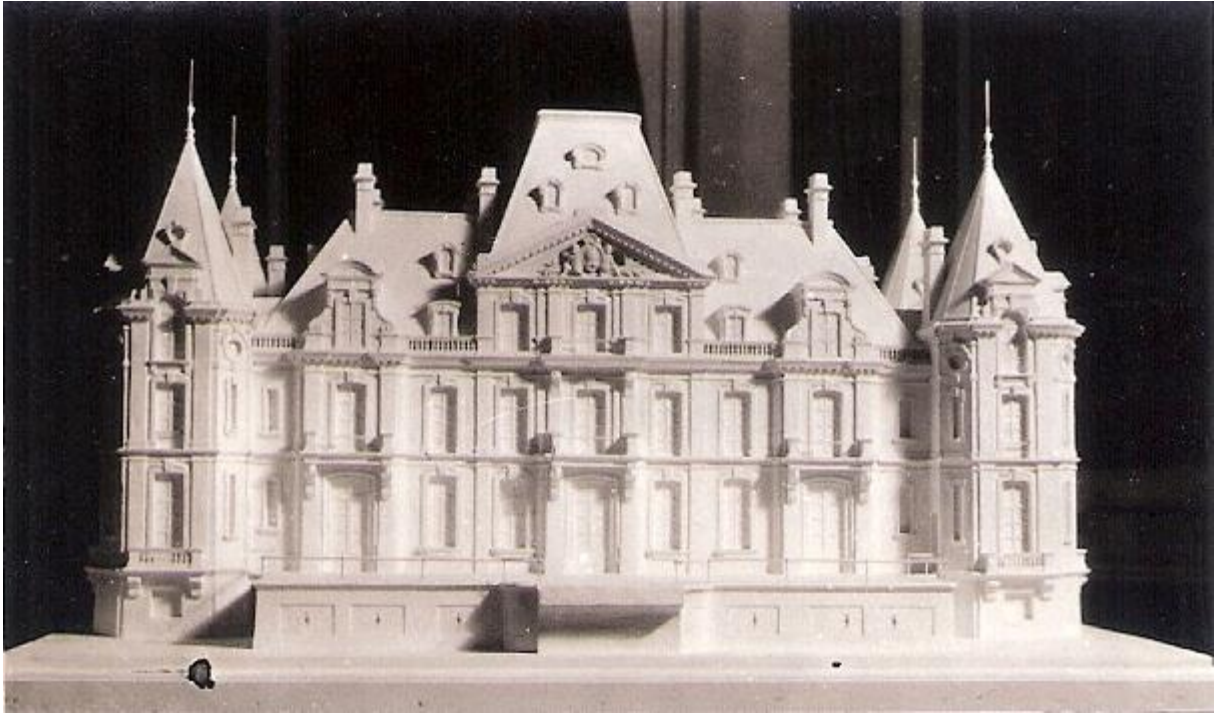

Naast het kasteel werd ook het domein volledig omgebouwd. Tegen 1880 liet Henri van de Werve de rivier het Schijn verleggen om zijn domein te vergroten. De tuinaanleg werd voor een stuk vereenvoudigd en grachten werden verbreed.

Achter het koetshuis werd een volière gebouwd, een steiger werd opgetrokken aan de vijver en de oranjerie werd verbouwd. Tot slot werd ook een houten turnzaal op het domein opgericht en een theater langs de Bellevuedreef.

Vijfde bouwfase – verval, ondanks nieuwe plannen

Een jaar voor Henri van de Werve in 1924 overleed was zijn enig kind Gaston overleden. Bij testament werd Gastons weduwe, barones Françoise de la Boëssière-Thiennes (°1872 - † 1951) de enige erfgename. Zij verbleef in Antwerpen en had weinig binding met Schilde. Toch gaf zij architect Henri Van Dyck de opdracht om plannen op te stellen om het kasteel volledig af te werken, en te moderniseren: een badkamer bij iedere slaapkamer, een kapel, een veranda, ...

Maar het bleef bij plannen en een mooie maquette. Wanneer de barones in 1951 overleed stond het kasteel al 27 jaar leeg en bleef er maar één optie over – de afbraak van het kasteel.

Grondvesten van het kasteel rond 1970